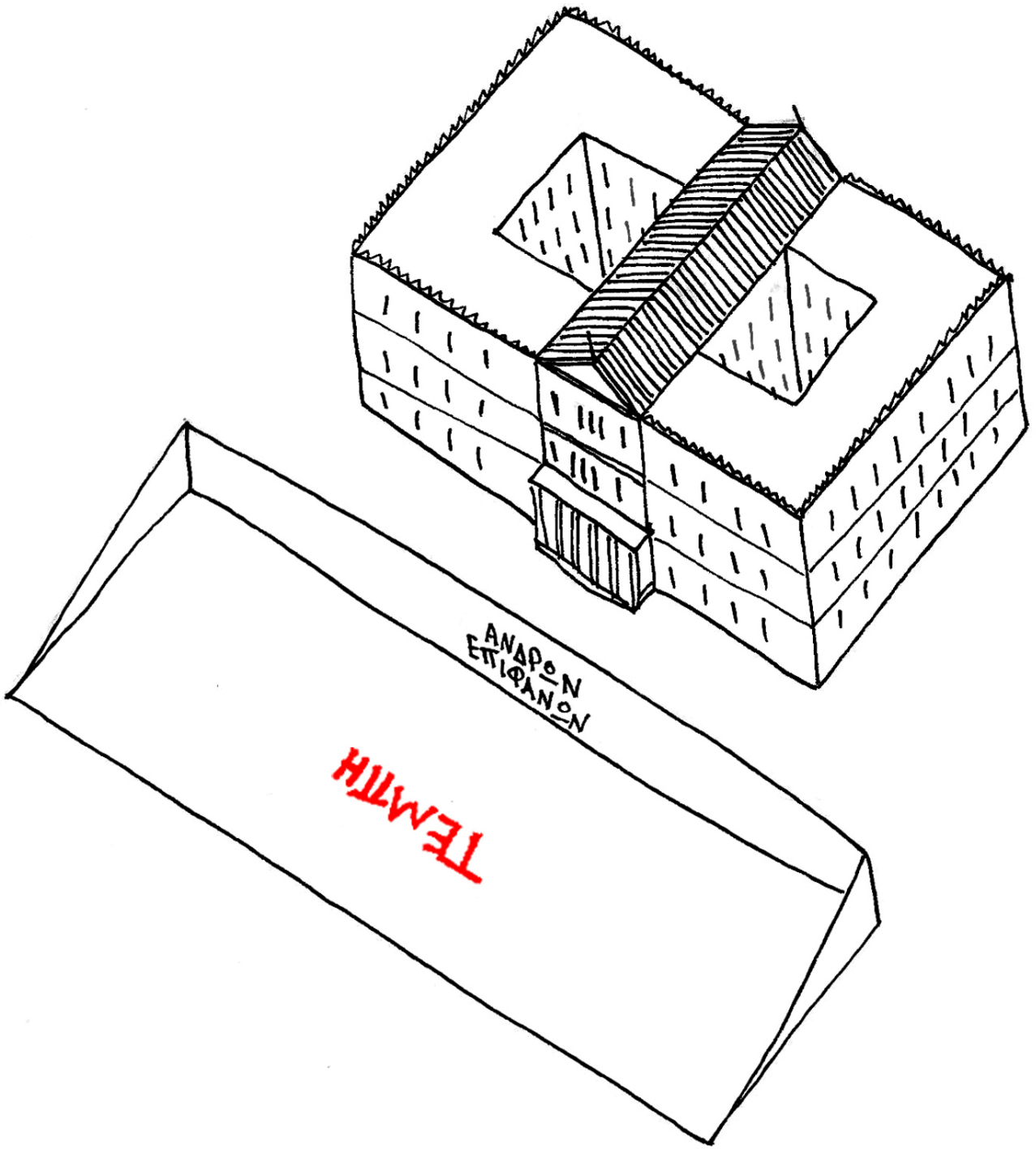

Archetype

Ένα Μνημείο για τα Τέμπη

Αναστάσιος Παπαδάκης - 24/03/2025

Εδώ και δύο χρόνια η άνω πλατεία Συντάγματος, πέρα από το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη (ΜΑΣ), φιλοξενεί το αυτοσχέδιο Μνημείο των επώνυμων θυμάτων του σιδηροδρομικού δυστυχήματος των Τεμπών.

Στο κράσπεδο της πλατείας έχουν γραφεί με κόκκινη μπογιά τα ονόματα των 57 νεκρών. Το κόκκινο χρώμα δίνει στη χειρονομία ένταση. Η μπογιά αυθορμητισμό, παραπέμποντας στην τέχνη του δρόμου. Η θέση των ονομάτων, πάνω στη νοητή γραμμή Ερμού-Βουλής, προσφέρει μνημειακότητα.

Το αυτοσχέδιο Μνημείο των Τεμπών μοιάζει να συνομιλεί καλά με το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη που το περιβάλλει. Λέξεις αποτελούν το ένα και λέξεις αποτελούν το άλλο. Η σύνθεση του αρχιτέκτονα Εμμανουήλ Λαζαρίδη (1894-1961) αποτελείται από έναν τοίχο προς συμπλήρωση λέξεων. Ο Λαζαρίδης σχεδίασε μια λευκή σελίδα, στην οποία η πόλη θα γράφει επίσημα τα ονόματα τόπων που συνδέονται με κάποιο εθνικό τραύμα, με κάποια πολύνεκρη μάχη, ανεξάρτητα από την έκβασή της.

Στην πρόσφατη ιστορία, το Μνημείο έχει συμπληρωθεί με τη λέξη «ΚΥΠΡΟΣ» το 1994 και τις λέξεις «ΑΙΓΑΙΟ, ΙΟΝΙΟ, ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ, ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ» το 2015.

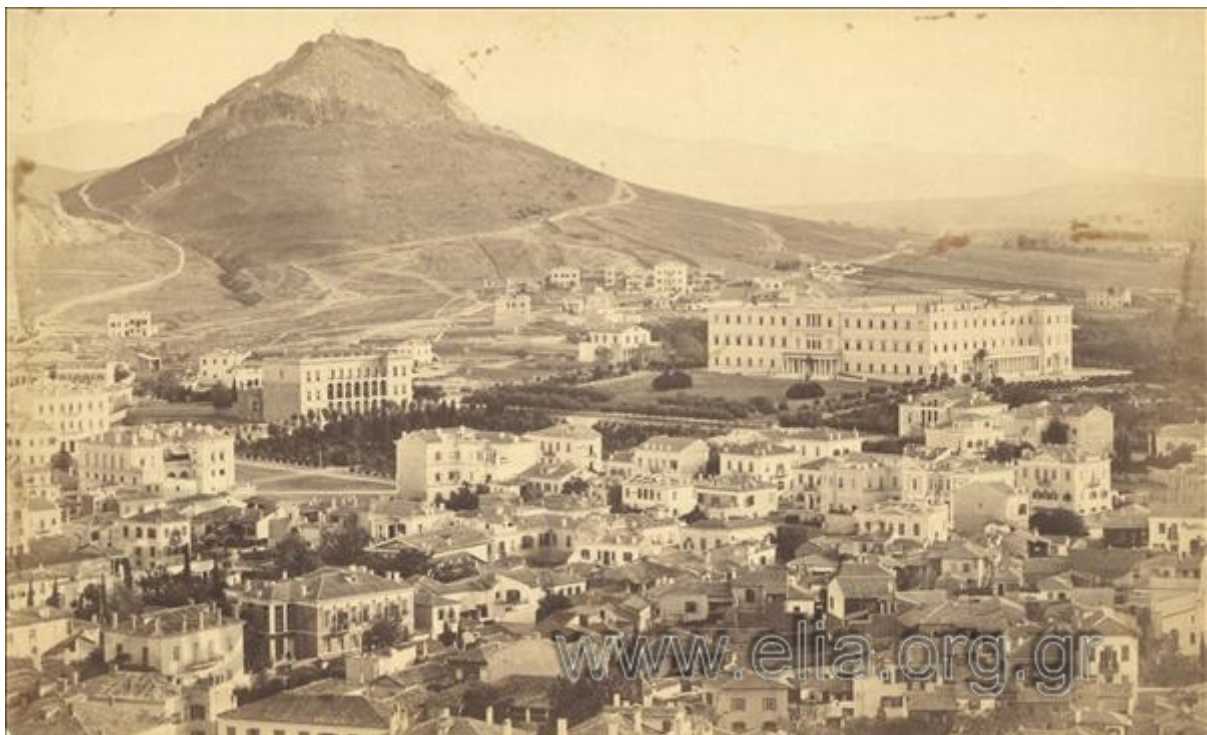

Το αυτοσχέδιο Μνημείο των Τεμπών μοιάζει να συνομιλεί καλά με το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη που το περιβάλλει, από τη στιγμή που και τα δύο αποτελούνται από λέξεις. Προσωπικό Αρχείο, Λήψη 02/03/2024

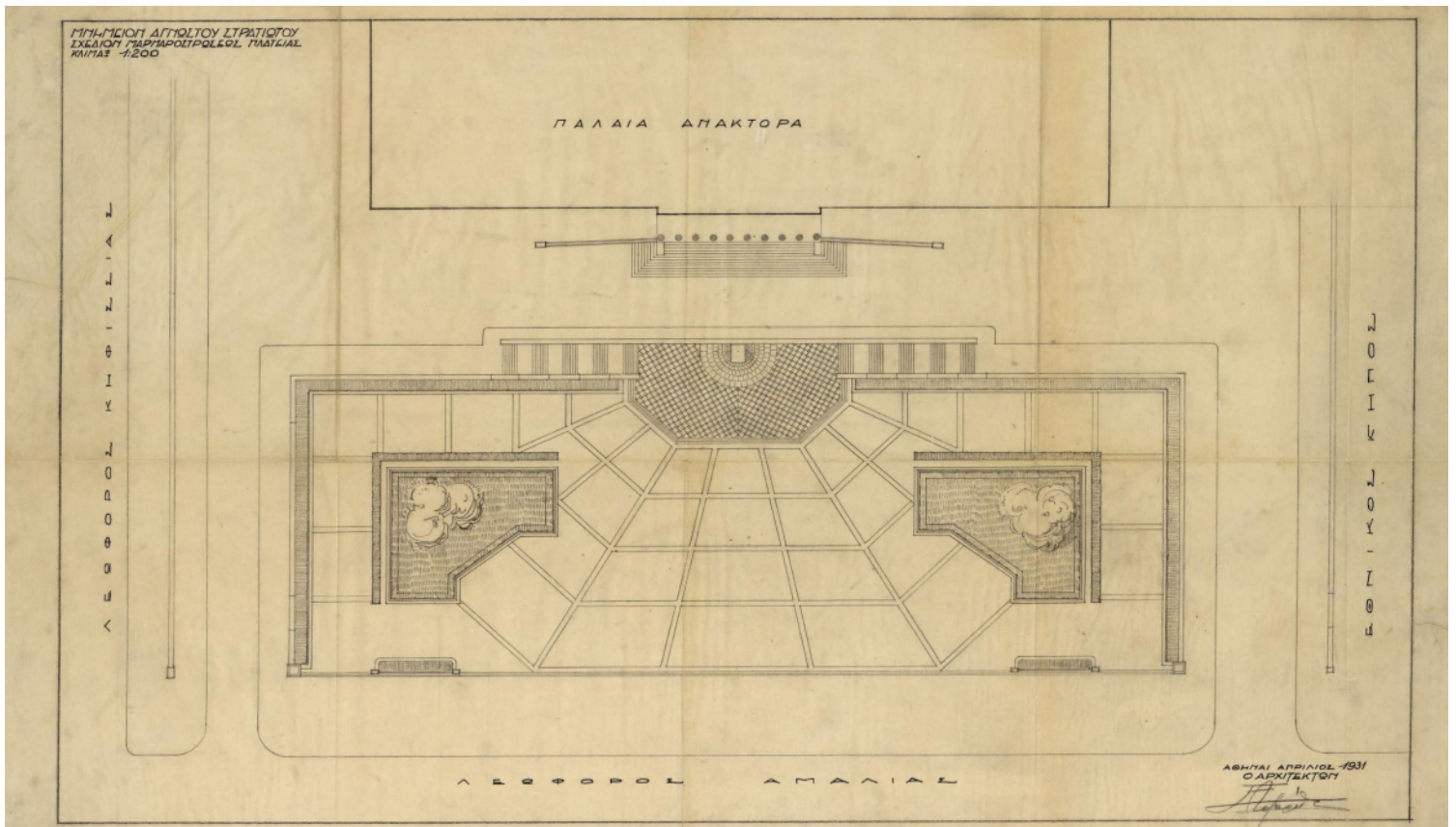

Το Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη, ένα έργο σε εξέλιξη (work in progress). Το 1994 προστέθηκε η λέξη «ΚΥΠΡΟΣ» ενώ το 2015 προστέθηκαν οι λέξεις «ΑΙΓΑΙΟ, ΙΟΝΙΟ, ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ, ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ». Εφημερίδα Δημοκρατία, Η σημειολογία των επιγραφών στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη, 09/03/2015

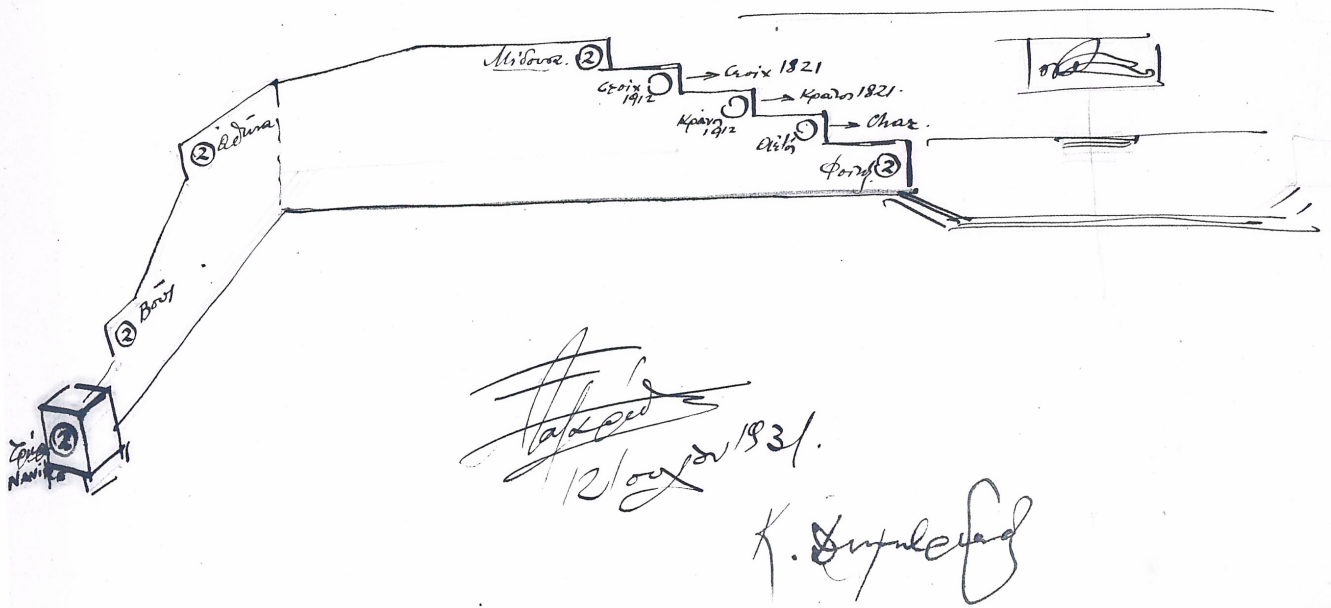
Στο πνεύμα αυτής της συνεχούς συμπλήρωσης τοπωνυμίων με εθνικό βάρος, θα μπορούσε να συμπληρωθεί η λέξη «ΤΕΜΠΗ». Η νέα λέξη δεν χρειάζεται να γραφεί στο κρηπίδωμα. Ο τοίχος αυτός θα μείνει για τις μάχες. Η νέα λέξη θα γραφεί στο κράσπεδο της πλατείας, εκεί που είναι γραμμένα τα ονόματα των θυμάτων, και μάλιστα ανάποδα, έτσι ώστε να είναι αναγνώσιμα από το μέτωπο της Βουλής. Το κτήριο του Κοινοβουλίου θα επανακτούσε, έστω και οπτικά, τη σύνδεσή του με την πλατεία, μια σχέση που έχασε με την κατασκευή του αναλημματικού τοίχου που αποτελεί το ΜΑΣ (1926-1932).

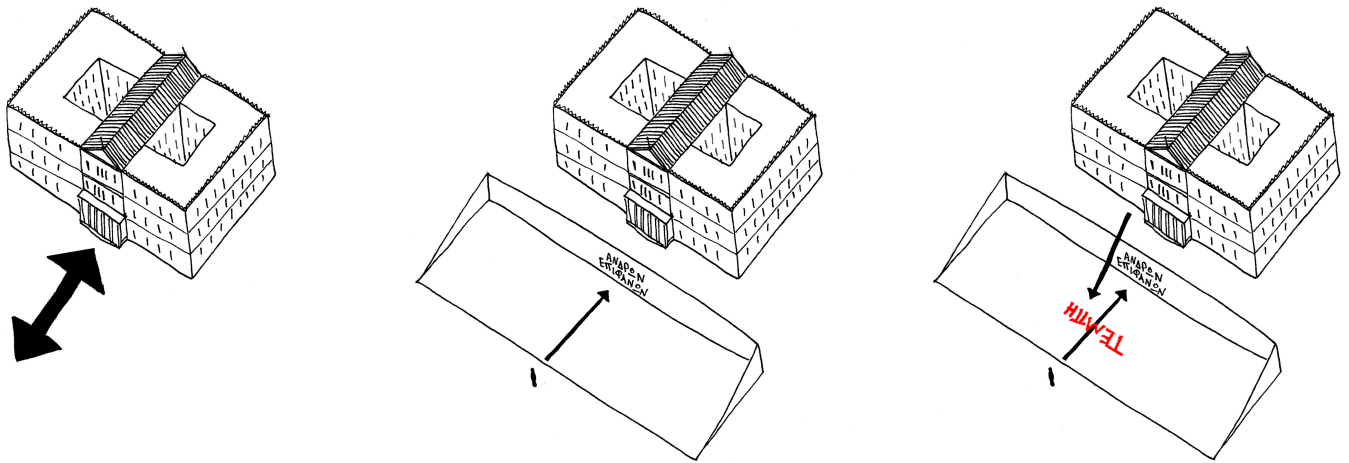
Η σχέση του κτηρίου με την πλατεία πριν τη δημιουργία του Μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτη. Φωτογραφικό Αρχείο ΕΛΙΑ, Γενικό αρχείο 19ος, Δ.Κωνσταντίνου (D.Constantin), Αθήνα 1865 c.

Σχέδιο μαρμαρόστρωσης της πλατείας του Μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτη, οριστική μελέτη, Απρίλιος 1931. Γ. Σταθακόπουλος, Στης Βουλής τα περίξ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ ΚΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ, εκδόσεις Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2009

Σχέδιο του Κώστα Δημητριάδη, όπου απεικονίζεται ο τρόπος τοποθέτησης των μεταλλικών ασπίδων στους αναλημματικούς τοίχους του μνημείου. Ιούλιος 1931. | Γ. Σταθακόπουλος, Στης Βουλής τα περίξ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ ΚΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ, εκδόσεις Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 2009

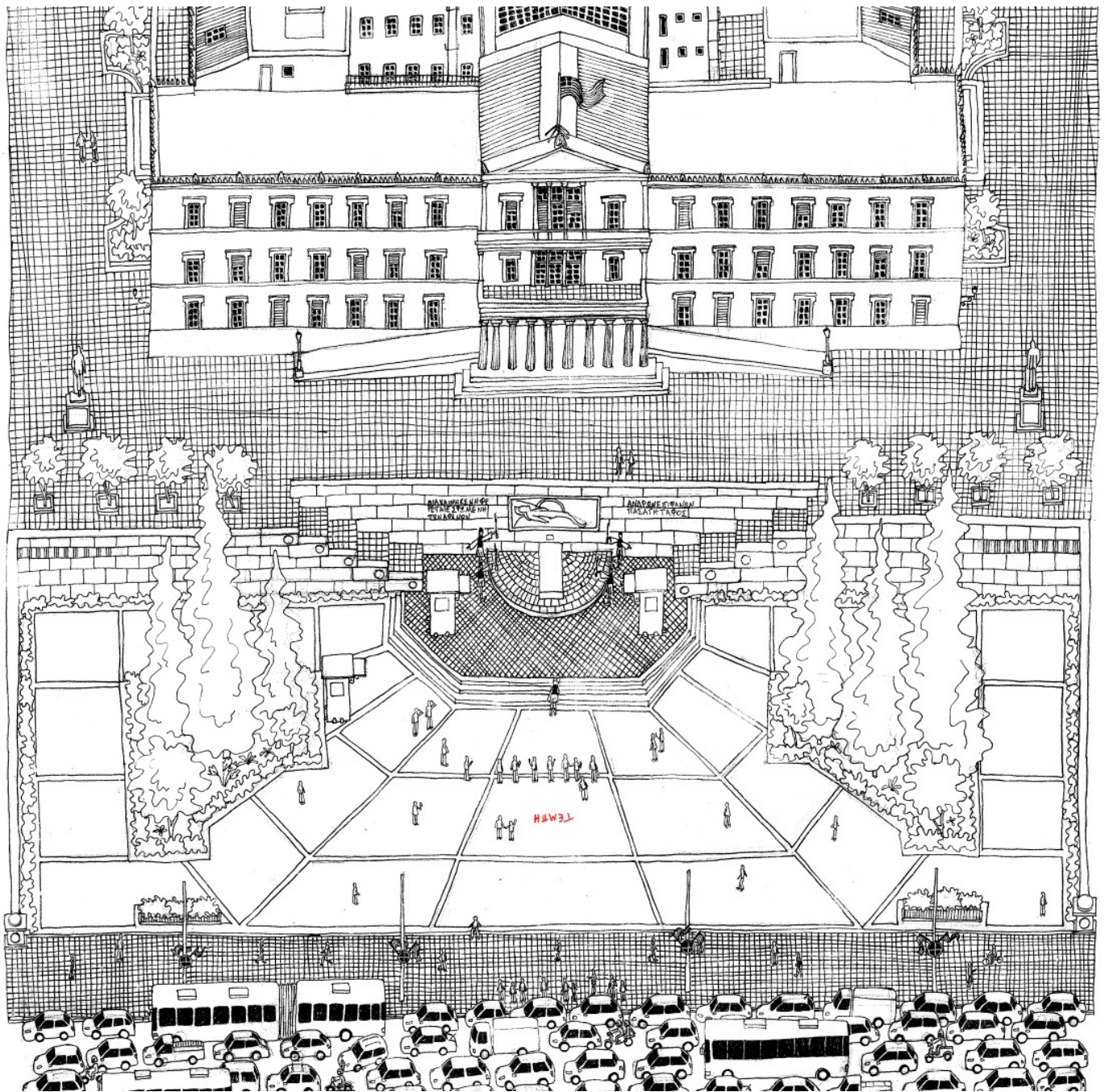

1. Η αμφίδρομη σχέση της πλατείας με το κτήριο που στεγάζει τη Βουλή, πριν την κατασκευή του Μνημείου του Άγνωστου Στρατιώτη (ΜΑΣ), 1929-1932. | 2. Το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη επιβάλλει τη μονόδρομη επικοινωνία μεταξύ του Μνημείου (πομπός) και της πλατείας (δέκτης). | 3. Το Μνημείο των Τεμπών στο δάπεδο της πλατείας θα επαναφέρει την αμφίδρομη (έστω και οπτική) επικοινωνία του κτηρίου της Βουλής με την πλατεία.

Το Μνημείο θα διεύρυνε το νόημά του. Θα αποκτούσε δύο σελίδες προς συμπλήρωση. Η μία είναι ο τοίχος στον οποίο θα γράφονται οι θυσίες των πολιτών για την πολιτεία και η άλλη σελίδα θα είναι το δάπεδο της πλατείας, στο οποίο θα γράφονται στο εξής οι υποχρεώσεις της πολιτείας προς τους πολίτες. Θα γράφονται τόποι συνδεδεμένοι με εθνικά τραύματα, για τα οποία η πολιτεία χρωστά απονομή δικαιοσύνης και ολοκλήρωση μεταρρυθμίσεων. Είναι οι δύο όψεις του Ιανού, η δημοκρατία εξασφαλίζεται από την αντιμετώπιση εξωτερικών κινδύνων αλλά και από την επίλυση εσωτερικών δυσλειτουργιών. Τα παραπάνω είναι η βάση της δημοκρατίας, έτσι όπως το μνημείο είναι η βάση του κτηρίου της Βουλής.

Η χειρονομία αυτή θα μετέτρεπε τη πλατεία Συντάγματος σε ένα νέο συμβόλαιο, σε ένα συνυποσχητικό με συμβαλλόμενους την πολιτεία και τους πολίτες, την πλατεία και το Κοινοβούλιο.

Στον Ντένις Ρούτσι

Το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη μαζί με το προτεινόμενο Μνημείο των Τεμπών